

21 Ιουλίου 2019

Η ψυχική χώνωση και αναισθησία

Ορθοδοξία / Πατερική Θεολογία / Χριστιανική Ανθρωπολογία

Άγιος Θεοφάνης ο Έγκλειστος

«Με κυριεύει μια άλογη αναισθησία», γράφετε. «Κινούμαι σαν μηχανή, δίχως να σκέφτομαι, δίχως να αισθάνομαι...»

Τέτοιες καταστάσεις οφείλονται είτε σε δική μας υποχώρηση στο κακό είτε σε παιδαγωγία του Θεού. Στη δεύτερη περίπτωση η θεία χάρη μας εγκαταλείπει ως ένα βαθμό, για να διαπιστώσουμε πόσο αδύναμοι είμαστε χωρίς αυτήν.

Έτσι απαλασσόμαστε από την εγωιστική αυτοπεποίθηση, αποκτάμε ταπείνωση και στηριζόμαστε αποκλειστικά στον παντοδύναμο Θεό.

Πολύ βαριά, πολύ κουραστική για τη ψυχή είναι η αναισθησία τούτη, που συνεπάγεται πνευματική ψυχρότητα, ξηρότητα και αθυμία. Όσο βαριά κι αν είναι, πάντως, οφείλουμε να τη σηκώσουμε με καρτερία, πιστεύοντας αφενός ότι είμαστε άξιοι της εγκαταλείψεως του Θεού και περιμένοντας αφετέρου την επίσκεψη του ελέους Του. Γιατί η αναζωογόνηση της ψυχής και η αναθέρμανση του πνευματικού ζήλου εξαρτώνται από τη θεία βούληση, από κανέναν κι από τίποτε άλλο. Ας κραυγάζουμε, λοιπόν, στον Κύριο: «Ελέησέ με! Λύτρωσε με!». Παράλληλα, ας μην υποχωρούμε σε καμιάν αδυναμία, γιατί αλλιώς δεν θα πετύχουμε τίποτα.

Λυπάστε για τη ζοφερή σας κατάσταση και μ' όλη σας τη δύναμη αγωνίζεστε εναντίον της. Καλά κάνετε. Ο φόβος σας, ωστόσο, ότι θα βασανίζεστε έτσι αιώνια, είναι αβάσιμος. Ούτε η αιώνια μακαριότητα ούτε η αιώνια κόλαση μπορούν να συγκριθούν μ' οποιεσδήποτε γήινες καταστάσεις. Τόσο η μία όσο και η άλλη είναι ασύλληπτες, ανείκαστες και ανεικόνιστες. Η πνευματική ψυχρότητα και ξηρότητα, η ψυχική χάνωση και αθυμία παρουσιάζονται περιοδικά στη χριστιανική ζωή με παραχώρηση του Θεού, όπως λένε οι άγιοι πατέρες, για ν' αποφύγουμε την έπαρση και να οικειωθούμε σταθερά την ταπεινοφροσύνη.

Σας ανησυχεί και σας θλίβει η αναισθησία της ψυχής σας, η αναλγησία και σκληρότητα της καρδιάς σας. Η κατάσταση αυτή έχει πολλές αιτίες, διαφορετικές σε κάθε άνθρωπο. Η κύρια αιτία της, όμως, είναι η μακροχρόνια αμέλεια και

ασθένεια της ψυχής. Η αναισθησία αυξάνεται με την πολυκαιρινή δουλεία στα πάθη και παγιώνεται με την κακή συνήθεια. Για να θεραπευθείτε, λοιπόν, πρέπει να επιστρατεύσετε όλες σας τις δυνάμεις με άκαμπτη θεληματικότητα, ώστε να ζωογονηθεί και ενεργοποιηθεί πάλι η νεκρωμένη πνευματική σας αίσθηση. Να, ήδη κάτι κινήθηκε μέσα σας, καθώς ακούγατε να ψάλλεται ο 136ος ψαλμός: *«Επί των ποταμών Βαβυλώνας εκεί εκαθήσαμεν και εκλαύσαμεν...»*.

Να πηγαίνετε συχνότερα στην εκκλησία. Η χάρη του Θεού, που ξεχύνεται πλούσια μέσ' από τα Μυστήρια και τις τελετές της εκκλησιαστικής μας λατρείας, θα σας βοηθήσει να λυτρωθείτε από τη χαύνωση του νου και τη νάρκωση της καρδιάς. Να σκέφτεστε ακόμα πόσο μεγάλη είναι η αγάπη του Κυρίου για σας, πόση η φιλανθρωπία Του, πόση η φροντίδα Του, πόση η επιθυμία Του για τη σωτηρία σας! Όλα τούτα θα μαλακώσουν και θα καταλύξουν την καρδιά σας. Τέλος, καθημερινά να χτυπάτε την αναισθησία με το μαστίγιο της αδιάλειπτης προσευχής, του θείου φόβου και της μελέτης του θανάτου, της Κρίσεως, της απολογίας σας στον δίκαιο Κριτή. Κάθε τόσο να φωνάζετε στη ψυχή σας: «Να, έρχεται ο θάνατος! Να, πλησιάζει η ώρα της απολογίας σου! Τί θα πεις στο Θεό;

Κύριε, ελέησον! Σπλαχνίσου με, πολυέλεε!».

Νόμιζα ότι σας κατέχει μια διαρκής πνευματική ψυχρότητα, καρδιακή ξηρότητα, ψυχική αναισθησία. Αλλά δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο. Υποφέρετε απ' αυτό που παθαίνουμε όλοι κάπου-κάπου. Το αναφέρουν κάποιοι πατέρες, που έγραψαν για την πνευματική ζωή. Πρόκειται για μια κατάσταση παραλύσεως, θα λέγαμε, όλων των ψυχικών δυνάμεων, που επιτρέπει σε τρεις φοβερές κακίες -γίγαντες του διαβόλου τις ονομάζει ο όσιος Μάρκος ο ασκητής-, την άγνοια, τη λήθη και τη ραθυμία, να κατακυριεύσουν τη ψυχή και να την κάνουν αναίσθητη, ρίχνοντάς την ύστερα χωρίς δυσκολία σ' όλα τα πάθη. Γι' αυτό ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, στην τέταρτη από τις είκοσι τέσσερις μικρές προσευχές του, ικετεύει τον Κύριο να τον λυτρώσει από «αγνοίας και λήθης και ραθυμίας και της λιθώδους αναισθησίας».

Πώς, όμως, μπορείτε να νικήσετε τις τρεις αυτές μεγάλες κακίες, ξεφεύγοντας έτσι από τα δίχτυα της ψυχικής αναισθησίας; Με τα αντίθετα τους όπλα της δικαιοσύνης: Τη λήθη, με τη μνήμη του Θεού και της Κρίσεως· την άγνοια, με τη φωτισμένη θεία γνώση, που ξαναξυπνάει την ψυχή· και τη ραθυμία, με το ζήλο και την προθυμία. Περισσότερο απ' όλα, πάντως, θα σας βοηθήσουν η υπομονή και η προσευχή, που θα ελκύσει πάνω σας την παντοδύναμη θεία χάρη. Η ζοφερή τούτη κατάσταση ίσως να προέρχεται από τον ίδιο το Θεό, που θέλει έτσι να σας παιδαγωγήσει, ώστε να μη βασίζεστε στον εαυτό σας. Μερικές φορές πολλά σηκώνουμε στους ώμους μας και πολλά περιμένουμε από τις δυνάμεις μας, τις

ικανότητες μας, τους κόπους μας. Τότε, λοιπόν, ο Κύριος μας παίρνει τη χάρη Του. Και μένουμε μόνοι, άοπλοι, αδύναμοι. Σαν να μας λέει: «Να, δοκίμασε τώρα, πόση δύναμη έχεις!». Όσο περισσότερα φυσικά χαρίσματα έχουμε -δώρα κι αυτά του Θεού-, τόσο μεγαλύτερη δοκιμασία μας χρειάζεται. Αν αυτό το συναισθανόμαστε, θα κάνουμε ευκολότερα υπομονή.

Καμιά φορά η εγκατάλειψή μας από τη θεία χάρη είναι και τιμωρία· τιμωρία για την αδικαιολόγητη παράδοσή μας στα πάθη, που δεν τα πολεμήσαμε, και για την εμμονή μας στην αμαρτία, που δεν την εξαλείψαμε με τη μετάνοια. Με ειλικρινή αυτοέλεγχο, λοιπόν, πρέπει να διαπιστώσετε αν η ξηρότητα και αναισθησία της ψυχής σας οφείλεται στην αιχμαλώτιση της από κάποιο πάθος ή στη διάπραξη κάποιου αμαρτήματος, οπότε δεν έχετε παρά να μετανοήσετε ενώπιον του Κυρίου και να ξαναρχίσετε τον αγώνα με προσοχή και νήψη. Τη χάρη του Θεού απομακρύνουν κυρίως τέσσερις κακίες: η οργή, η αδικία, η κατάκριση και η έπαρση. Και την ελκύουν οι αντίθετες σ' αυτές αρετές: η πραότητα, η δικαιοσύνη, το ακατάκριτο και η ταπεινοφροσύνη.

Όταν μας κυριεύει πνευματική ψυχρότητα, δεν πρέπει να παραμελούμε τον συνηθισμένο προσευχητικό κανόνα μας. Να τον εκτελούμε με συνέπεια, αναγκάζοντας, όσο είναι δυνατόν, το νου μας ν' ακολουθήσει τα λόγια της προσευχής και την καρδιά μας να κινηθεί, να θερμανθεί, να κατανουχθεί. Έστω και με μισό νου, έστω και με μισή καρδιά, ας προσευχόμαστε. Και η μισή προσευχή, προσευχή είναι. Είναι, βέβαια, πολύ δύσκολο, όσο διαρκεί αυτή η κατάσταση της ψυχικής παραλυσίας, να συγκεντρώσει κανείς την προσοχή του στην καρδιά και να προσευχηθεί· δύσκολο, μα όχι αδύνατο. Σε πείσμα του εαυτού μας, πρέπει να προσπαθήσουμε, ν' ασκήσουμε βία στη ψυχή μας. Αυτή η βία είναι που θα ελκύσει το έλεος του Κυρίου και θα μας φέρει πάλι στην ευλογημένη κατάσταση της χάριτος, θα δει ο Θεός, λέει ο άγιος Μακάριος, πόσο σφοδρά ποθούμε τη χάρη Του, και θα μας τη στείλει.

Ας μην περιοριζόμαστε, όμως, μόνο στις στερεότυπες προσευχές του κανόνα μας. Ας απευθυνόμαστε στον ουράνιο Πατέρα μας και με δικά μας λόγια, δείχνοντάς Του την αξιολύπητη ψυχή μας, έτσι καθώς είναι σχεδόν νεκρή, και λέγοντάς Του με πόνο: «Βλέπεις, Κύριε, σε τί κατάσταση βρίσκεται! Ωστόσο, μ' ένα Σου λόγο μονάχα, μπορεί να συνέλθει». Έτσι, με πίστη και ελπίδα, να ζητάτε τη βοήθεια του Θεού πολλές φορές την ημέρα.

πηγή: Αγ. Θεοφάνους του Εγκλείστου, «Ο δρόμος της ζωής» -επιλογές-, Ι.Μ.Παρακλήτου

<http://bit.ly/2SqWakl>